

Ks. Arnold Zawadzki, *Teologia Starego Testamentu. Podstawy katolickiego myślenia teologicznego* (Biblioteka Szkoły DABAR; 9), Rzeszów: Bonus Liber, 2025, s. 265.

Za początek teologii biblijnej jako odrębnego przedmiotu badań uznaje się wykład inauguracyjny Johanna Philippa Gablera, wygłoszony w 1787 roku na Uniwersytecie w Altdorfe. Gabler wysunął w nim postulat oddzielenia teologii biblijnej od teologii dogmatycznej. Od tego czasu ukazało się wiele propozycji opracowania teologii Starego Testamentu. Jedni autorzy ujmowali ją w perspektywie historii zbawienia i Bożego działania, inni organizowali swoje opracowania według głównych tematów teologicznych lub wokół jednego przewodniego motywu, jeszcze inni zaś kierowali się porządkiem kanonicznym ksiąg biblijnych. Historia uprawiania teologii biblijnej Starego Testamentu pokazuje, że obok pytania o treść jej teologicznego przesłania równie istotne pozostaje pytanie o zasadę porządkującą sposób jego prezentacji.

W nurt metodologicznych poszukiwań dotyczących sposobu prezentacji teologii Starego Testamentu wpisuje się najnowsza książka ks. dra hab. Arnolda Zawadzkiego z Instytutu Nauk Biblijnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II pt. *Teologia Starego Testamentu. Podstawy katolickiego myślenia teologicznego*. Publikacja prezentuje się jako studium myśli teologicznej wyrażonej w tekstach Starego Testamentu, oparte na wynikach dotychczasowych szczegółowych analiz egzegetycznych prowadzonych w środowisku biblistów. Na tle innych opracowań z zakresu teologii biblijnej Starego Testamentu pracę ks. Zawadzkiego wyróżnia znakomite połączenie rezultatów tych analiz, dotyczących pojedynczych, nierzadko bardzo problematycznych interpretacyjnie tekstów, ze spojrzeniem całościowym i komplementarnym na przesłanie Biblii, uwzględniającym również chrystologiczną perspektywę Nowego Testamentu.

Książkę otwiera Wstęp (s. 13–15), w którym Autor informuje o celu i metodzie swojego opracowania. Jednoznacznie wskazuje, że chodzi mu o odczytanie teologicznego przesłania, które otwiera lektura świętych tekstów w kontekście wiary Kościoła, czyli w perspektywie eklesjalnej – co zresztą zostało zasugerowane już w drugiej części tytułu pracy. Takie podejście odpowiada naturze Biblii, która – zgodnie z zamysłem natchnionych autorów i redaktorów – chciała i chce być poddawana właśnie tego rodzaju lekturze, mającej budzić wiarę w Boga i ją umacniać. Autor książki trafnie podkreśla to, mówiąc o „intencjonalności”

Biblii.

Wskazaną we Wstępie metodę opracowania Autor konsekwentnie i z powodzeniem stosuje w trzynastu rozdziałach książki, omawiając najważniejsze zagadnienia według biblijnego porządku dziejów relacji Boga z człowiekiem – od prehistorii biblijnej, poprzez powołanie Abrahama, wyjście z Egiptu i pobyt Izraela na pustyni wraz z zawarciem przymierza oraz darem Ziemi Obiecanej, dopełniającym dzieło Eksodusu, następnie monarchię Dawidową i budowę świątyni na Syjonie, by w dalszej części przejść do rozdziałów poświęconych prorokom Izraela – ich czasom, powołaniu, treści i formom głoszonego przez nich przesłania oraz funkcji, jaką pełnili jako pośrednicy i głosiciele nadejścia Chrystusa – i zwieńczyć całość mądrościową refleksją nad nieśmiertelnością duszy i zmartwychwstaniem (s. 17–253). Podsumowujące Zakończenie (s. 255–256) wieńczy tę wnikliwą, przejrzystą i niezwykle czytelną prezentację teologii Starego Testamentu.

Zamierzonemu przez Autora charakterowi opracowania odpowiada dobór wykorzystanej literatury, której wykaz zamieszczono na końcu książki („Bibliografia”, s. 257–259). Po nim jest jeszcze bardzo przydatny dla czytelnika Spis odniesień biblijnych (s. 260–265).

Złożone w swej istocie tematy teologii Starego Testamentu oraz zawiłość opowiadanej w nim historii, będącej na usługach przekazu orędzia teologicznego, zostały omówione bardzo komunikatywnym językiem. Trzeba podkreślić, iż mimo merytorycznej „ciężkości”, wymagającej problematyki oraz wysokiego poziomu dociekań i analiz książkę czyta się dobrze i lekko. Autor, będący również uznanym specjalistą w zakresie biblijnej i staroorientalnej filologii, z wielkim wyczuciem dawkuje oryginalną, starożytną terminologię. Pojęcia i zwroty zrozumiałe niekiedy jedynie dla węższego grona ekspertów są w recenzowanej książce zwięźle objaśniane – bądź w tekście głównym, bądź w przypisach.

Książka stanowi jedno z najoryginalniejszych współczesnych opracowań teologii Starego Testamentu. Zaprezentowane w niej analizy i konkluzje dotyczące teologii konkretnych tekstów, passusów, ksiąg oraz całego Starego Testamentu ukazują dynamikę starotestamentowej myśli teologicznej. To, co w pracy ks. Zawadzkiego szczególnie urzeka, to przystępny sposób literackiej prezentacji badań naukowych i przemyśleń. Pozwala on zakładać, że staną się one dostępne i poczytne nie tylko dla czytelników biblijnie bardzo zaawansowanych, lecz także dla tych, którzy Biblią się pasjonują i – uznając ją za zapis Bożego objawienia – widzą w niej źródło religijnej wiedzy, życiowej mądrości, pociechy i duchowego umocnienia.